

Konkluzje Rady w sprawie europejskiej strategii na rzecz wzmocnienia pozycji instytucji szkolnictwa wyższego z myślą o przyszłości Europy

(2022/C 167/03)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

PRZYPOMINAJĄC o politycznym tle przedmiotowej kwestii, przedstawionym w załączniku do niniejszych konkluzji,

PRZYPOMINAJĄC, ŻE:

1. Instytucje szkolnictwa wyższego⁽¹⁾ w Europie w szerokim zakresie uczestniczą w tworzeniu, dystrybucji i certyfikacji wiedzy. Są niezastąpione w budowaniu zarówno europejskiego obszaru edukacji, jak i nowej europejskiej przestrzeni badawczej w synergii z europejskim obszarem szkolnictwa wyższego. Instytucje szkolnictwa wyższego są kluczowe dla osiągnięcia celu określonego w rezolucji Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030), który to cel zakłada, że do 2030 r. odsetek osób w wieku 25–34 lata z wykształceniem wyższym powinien wynosić co najmniej 45 %.
2. W nadchodzących latach nasili się wzrost liczby osób zapisujących się na studia, będący w ostatnich dekadach istotną tendencją globalną. Oczekuje się, że do 2030 r. w krajach OECD i G-20 liczba osób w wieku 25–34 lata z wykształceniem wyższym osiągnie 300 mln⁽²⁾.
3. Na przyszły rozwój instytucji szkolnictwa wyższego w Europie będą miały wpływ liczne możliwości i wyzwania. Wyzwaniem dla pozycji Europy jako ważnego ośrodka tworzenia wiedzy będą światowe tendencje demograficzne i globalizacja. Globalne ocieplenie i degradacja środowiska, przyspieszenie zmian technologicznych i rosnący wyścig w dziedzinie technologii cyfrowych już teraz wpływają na strategię instytucji szkolnictwa wyższego i ich pozycję w Europie i na świecie. Dostępność dużej puli talentów, doskonale wykształconych i wyszkolonych, będzie miała coraz większe znaczenie dla utrzymania i umocnienia pozycji Europy jako światowego lidera w kontekście nasilającej się globalnej konkurencji.
4. Tymczasem rosnące zapotrzebowanie na wysokiej jakości i włączającą edukację, a także na doskonałe badania naukowe i innowacje w krajach wschodzących powoduje intensywniejsze globalne tworzenie sieci, a przy tym pojawiają się nowe zagrożenia dla podstawowych wartości i zasad, do których umacniania dążą europejskie demokracje. Na szczeblu europejskim i światowym rosnące nierówności i wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństw będą przekształcać rynek pracy i powodować zwiększenie zapotrzebowania na włączenie i wyższe wykształcenie, co pociągnie za sobą nowe oczekiwania w zakresie uczenia się przez całe życie.
5. Odbudowa gospodarcza po pandemii oraz szybka ewolucja wiedzy, umiejętności i kompetencji w związku z transformacją cyfrową i ekologiczną sprawią, że instytucje szkolnictwa wyższego będą musiały: rozważyć dalszy rozwój swojej infrastruktury, przyjąć nowe narzędzia pedagogiczne, zapewnić elastyczne i krótkie doświadczenia edukacyjne, przygotować osoby uczące się do stale zmieniających się warunków społecznych i na rynku pracy oraz umożliwić naukowcom współpracę służącą znajdowaniu innowacyjnych rozwiązań dla bieżących wyzwań globalnych.
6. Biorąc pod uwagę obecne średnie wydatki na szkolnictwo wyższe w UE oraz rosnącą liczbę studentów i osób uczących się, a także wyzwania stojące przed instytucjami szkolnictwa wyższego, osiągnięcie włączenia i doskonałości wymaga znacznych ogólnych inwestycji w unijny sektor szkolnictwa wyższego.
7. Szkolnictwo wyższe zajmuje wyjątkową pozycję pozwalającą służyć ząębającym się misjom w zakresie edukacji, badań naukowych, innowacji i usług dla społeczeństwa, i należy ten fakt wykorzystać, by czerpać z potencjału synergii istniejących między tymi czterema misjami.

(1) Do celów niniejszych konkluzji termin „instytucje szkolnictwa wyższego” jest stosowany w odniesieniu do całego sektora, reprezentującego cały obszar szkolnictwa wyższego, a zatem obejmuje wszystkie rodzaje instytucji szkolnictwa wyższego, w tym – zgodnie z prawem krajowym lub praktyką krajową – uczelnie badawcze, kolegia uniwersyteckie, szkoły wyższe nauk stosowanych, wyższe instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego oraz wyższe szkoły artystyczne.

(2) OECD (2020), *Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences* [Zapewnienie zasobów na rzecz szkolnictwa wyższego: wyzwania, wybory i konsekwencje], Higher Education, OECD Publishing, Paryż.

8. Eksploatowanie tych synergii to klucz do osiągnięcia celów Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju. Konieczne będzie wspieranie wielostronnych partnerstw i wielostronnej współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego i z ich udziałem.

9. W tym kontekście w zaleceniu Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) wezwano do „ustanowienia programu transformacji szkolnictwa wyższego, ze szczególnym naciskiem na włączenie, innowacje, konektywność, gotowość cyfrową i ekologiczną oraz konkurencyjność międzynarodową, a także podstawowe wartości akademickie i wysokie zasady etyczne, jak również zatrudnienie i zatrudnialność”.

10. W tym samym kontekście w konkluzjach Rady w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej wskazano na „przemiany instytucjonalne, kariery naukowe, nauczanie przedmiotów ścisłych, szkolenie, współpracę międzynarodową i przepływ wiedzy jako potencjalne obszary bardziej zdecydowanej współpracy” między europejską przestrzenią badawczą, europejskim obszarem szkolnictwa wyższego i związanym ze szkolnictwem wyższym wymiarem europejskiego obszaru edukacji. W konkluzjach tych Rada odnotowała również „propozycję Komisji dotyczącą opracowania planu działań na rzecz tworzenia synergii między szkolnictwem wyższym a badaniami naukowymi” i wyraziła poparcie dla rozwijania „sojuszy uniwersytetów europejskich» jako wzorcowego przykładu nowoczesnych i integracyjnych instytucji szkolnictwa wyższego w przyszłości w Europie”. W programie polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024 załączonym do konkluzji Rady w sprawie przyszłego zarządzania Europejską Przestrzenią Badawczą (EPB) wskazano działania dotyczące instytucji szkolnictwa wyższego.

11. W konkluzjach w sprawie inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” – łączenie szkolnictwa wyższego, badań, innowacji i społeczeństwa: ku nowemu wymiarowi europejskiego szkolnictwa wyższego Rada uznała, że „Uniwersytety Europejskie” powinny być ukierunkowane na to, by przyczynić się „do wzmacniania wymiaru badawczo-innowacyjnego instytucji szkolnictwa wyższego w Europie poprzez rozwijanie wspólnej strategii, infrastruktury i zasobów”, a także by ustanawiać „coraz silniejsze sojusze, badając wykonalność wspólnej rekrutacji studentów oraz pracowników akademickich i naukowców w ramach różnych systemów krajowych, po to by uczynić ich karierę edukacyjną i naukową bardziej atrakcyjną, trwałą i elastyczną w ramach sojuszy”. Ponadto w konkluzjach tych zwróciła się do Komisji i państw członkowskich, by „rozwały bardziej trwale instrumenty finansowania »Uniwersytetów Europejskich«, w tym poprzez wykorzystywanie synergii programów regionalnych i krajowych z europejskimi, tak by mogły realizować swoją ambitną strategię”, a także, by opracowały jasne propozycje, począwszy od 2022 r., by „pomóc w razie potrzeby w usuwaniu barier we współpracy na szczeblu europejskim, poprzez zbadanie np. potrzeby i wykonalności w ramach sojuszy »Uniwersytetów Europejskich« wspólnych europejskich tytułów i stopni”.

12. W konkluzjach w pt. „Pogłębienie europejskiej przestrzeni badawczej: zapewnić naukowcom atrakcyjne i stabilne ścieżki kariery i warunki pracy oraz urzeczywistnić cyrkulację talentów” Rada wezwała Komisję „do wsparcia państw członkowskich w projektowaniu środków politycznych na rzecz sprawnej i ambitnej współpracy ponadnarodowej między instytucjami szkolnictwa wyższego w Europie, zwłaszcza w zakresie karier akademickich i naukowych, które są często ze sobą powiązane, promującej inkluzywność, stymulującej doskonałość i podnoszącej międzynarodową konkurencyjność europejskiego sektora szkolnictwa wyższego, a przez to zwiększającej jego atrakcyjność dla talentów z Europy i spoza niej”. Zgodziła się również co do tego, że sojusze w ramach inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” i ich partnerstwa z lokalnymi ekosystemami są „odpowiednimi platformami do testowania możliwych modeli wzmacniających interoperacyjność karier naukowych i badania możliwości wspólnych systemów rekrutacji, szkolenia i rozwoju kariery uwzględniających aspekty zarówno badawcze jak i dotyczące nauczania, a także możliwości testowania nowych systemów wynagradzania i oceny, w tym odnoszących się do nauczania bazującego na badaniach”.

UWAŻA, ŻE:

13. Współpraca transnarodowa między instytucjami szkolnictwa wyższego w całej Europie ulegnie dalszemu umocnieniu, pogłębieniu i uproszczeniu, o ile możliwe będzie skuteczne stawienie czoła wyżej wymienionym wyzwaniom na szczeblu europejskim. W tym kontekście Komisja, mając na względzie kluczowy wkład tych instytucji w reakcję Europy w obliczu przyszłych wyzwań, przedstawiła ambitną Europejską strategię na rzecz szkół wyższych, której celem jest wzmocnienie pozycji i wsparcie tych instytucji we wszystkich ich misjach, tak by zacieśniły współpracę i wykorzystwały swoje atuty. Należy zwiększyć różne rodzaje bieżącej współpracy oraz dzielić się odnośnymi wynikami i najlepszymi praktykami, aby inspirować cały sektor szkolnictwa wyższego w Europie, przy jednoczesnym poszanowaniu kompetencji państw członkowskich oraz wolności akademickiej i autonomii instytucjonalnej instytucji szkolnictwa wyższego.

14. Aby to osiągnąć, należy realizować w ramach wspólnych wysiłków na szczeblu instytucjonalnym, krajowym i europejskim cztery równie ważne kluczowe cele:

- wzmocnienie europejskiego wymiaru szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji, a także istniejących między nimi synergii;
- umacnianie globalnej roli i przywództwa Europy;

- wzmacnianie odbudowy Europy i jej odpowiedzi na transformację cyfrową i ekologiczną;
- pogłębianie poczucia przynależności do Europy w oparciu o wspólne wartości.

ZWRACA SIĘ DO KOMISJI I PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY ZGODNIE ZE SWOIMI ODPOWIEDNIMI KOMPETENCJAMI I Z NALEŻYTYM POSZANOWANIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI WSPÓŁPRACOWAŁY Z INSTYTUCJAMI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO I INTERESARIUSZAMI Z MYŚLĄ O OSIĄGNIĘCIU NASTĘPUJĄCYCH KLUCZOWYCH CELÓW:

Wzmocnienie europejskiego wymiaru szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji, a także istniejących między nimi synergii

15. Pogłębiona współpraca transnarodowa przyczynia się do tworzenia, w pełnej synergii, europejskiego obszaru edukacji i nowej europejskiej przestrzeni badawczej, poprzez wzmacnianie instytucji szkolnictwa wyższego i poprawę jakości szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji w całej Europie. Dzięki nowym wymiarom, formatom i możliwościom mobilności pomiędzy dyscyplinami i sektorami oraz ponad granicami, atrakcyjnym i stabilnym karierom akademickim i badawczym, a także otwartej edukacji i otwartej nauce, współpraca ta pozwala instytucjom szkolnictwa wyższego lepiej stawiać czoła wyzwaniom społecznym i zapewniać studentom, osobom biorącym udział w uczeniu się przez całe życie i naukowcom odpowiednią wiedzę oraz odpowiednie umiejętności i kompetencje na potrzeby ich przyszłego rozwoju zawodowego i osobistego. Szczególną uwagę należy zwrócić na studentów i młodych naukowców, na których studia i karierę silnie wpłynęła pandemia, a także na tych z obszarów wiejskich i oddalonych, takich jak regiony najbardziej oddalone.
16. Sojusze instytucji szkolnictwa wyższego, takie jak „Uniwersytety Europejskie”, mogą być dowodem na potencjał szeroko zakrojonej i długoterminowej współpracy instytucjonalnej w zakresie szkolnictwa wyższego. Takie sojusze są w stanie generować rzeczywistą europejską wartość dodaną poprzez tworzenie masy krytycznej w skali europejskiej dzięki długofalowemu zaangażowaniu wszystkich interesariuszy. Ułatwiają one swobodne przemieszczanie się w całej Europie do celów studiów, pracy lub badań naukowych, w oparciu o wspólne interesy. Z uwagi na wysoki poziom integracji, przejrzystości i otwartości mogą one przynieść transformacyjne skutki w Europie i dla Europy. Te transformacyjne skutki zostaną spotęgowane dzięki koordynacji i komplementarności z innymi europejskimi, krajowymi, regionalnymi, lokalnymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami i sieciami.
17. Uwolnienie pełnej wartości dodanej sojuszy instytucji szkolnictwa wyższego, takich jak „Uniwersytety Europejskie”, wymaga dalszego wsparcia na szczeblu europejskim i, w stosownych przypadkach, krajowym, opartego na podejściu stopniowym. Sojusze te, jako katalizatory transformacji instytucjonalnej, powinny być, w stosownych przypadkach, wspierane w zakresie rozwijania silnego wymiaru badawczo-innowacyjnego oraz w zakresie wdrażania innowacyjnych wspólnych programów edukacyjnych na wszystkich poziomach, w ramach podejścia skoncentrowanego na studencie i opartego na badaniach naukowych i innowacjach, i mogłyby ewentualnie przyznawać wspólne dyplomy na podstawie europejskich kryteriów współtworzonych z państwami członkowskimi i odpowiednimi interesariuszami, zgodnie z instrumentami procesu bolońskiego. Sojusze te powinny również, w stosownych przypadkach, być wspierane w usprawnianiu zarządzania zasobami ludzkimi, poprzez ewentualną wspólną rekrutację pracowników akademickich i naukowców, w promowaniu rozwoju atrakcyjnej i stabilnej kariery zawodowej oraz w uwspólnianiu zasobów i struktur, na przykład laboratoriów i platform.
18. Przy pełnym uznaniu, jak ważne są uczenie się oparte na kontakcie bezpośrednim i fizyczna mobilność, a także potrzeba zapewnienia zrównoważonej cyrkulacji talentów, instytucje szkolnictwa wyższego powinny być zachęcane do dalszego wspierania wszelkiego rodzaju mobilności studentów, kadry i naukowców, która sprzyja sukcesowi akademickiemu i osobistym osiągnięciom, gdyż umożliwia – poprzez umiędzynarodowienie programów nauczania lub poprzez funkcjonowanie w innowacyjnych międzynarodowych środowiskach w instytucjach macierzystych – wszystkim studentom, pracownikom i naukowcom zdobywanie kompetencji międzynarodowych i międzykulturowych.
19. Europejski Rok Młodości ma w tym względzie do odegrania rolę wspomagającą. Warto przypomnieć o celu zakładającym, że co najmniej 20 % absolwentów w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego powinno mieć za sobą okres nauki lub szkolenia za granicą, jak potwierdzono w komunikacie ministerialnym z Rzymu z dnia 19 listopada 2020 r., i o wsparciu, którego należy udzielać inicjatywie „Uniwersytety Europejskie”, tak by możliwe było osiągnięcie ambitnego celu 50 % mobilnych studentów, który to cel określono w konkluzjach Rady w sprawie inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” – łączenie szkolnictwa wyższego, badań, innowacji i społeczeństwa: ku nowemu wymiarowi europejskiego szkolnictwa wyższego.
20. Z myślą o realizacji wspomnianych celów państwa członkowskie i Komisja, we współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego, powinny również dążyć do uproszczenia procedur administracyjnych dla instytucji, w tym poprzez dalsze rozszerzenie wdrażania inicjatywy dotyczącej europejskiej karty studenta oraz poprzez dalsze wdrażanie automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji akademickich i okresów nauki za granicą we współpracy z ośrodkami informacji o uznawalności wykształcenia do celów akademickich (ośrodkami NARIC). Należy zachęcać instytucje szkolnictwa wyższego, by na swoich kampusach w pełni wykorzystywały narzędzia cyfrowe do celów mobilności oraz uznawania kwalifikacji, promowania wielojęzyczności, międzykulturowości i włączenia studentów o mniejszych szansach, a także by uczyniły z mobilność integralny element programów studiów.

Umocnianie globalnej roli i przywództwa Europy

21. Jak wskazano we wspólnym komunikacie pt. „Strategia Global Gateway”, umiędzynarodowienie szkolnictwa wyższego i badań naukowych ma dla Europy strategiczne znaczenie geopolityczne. Globalna współpraca w zakresie szkolnictwa wyższego musi opierać się na podstawowych wartościach i zasadach, a ich centralnym elementem powinny być wolność akademicka, autonomia instytucjonalna, otwarta edukacja i otwarta nauka. Jednym z podstawowych warunków wstępnych współpracy międzynarodowej powinna być zasada wzajemności i zasada równych warunków działania. W stosunkach z globalnymi partnerami w zakresie badań naukowych i innowacji oraz w prowadzonych z nimi negocjacjach w tej dziedzinie należy kierować się przewodnią zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”. Instytucje szkolnictwa wyższego powinny być wspierane poprzez skoordynowane podejście europejskie, tak by mogły promować te europejskie wartości i zasady na szczeblu globalnym z myślą o osiągnięciu zrównoważonej i wzajemnie korzystnej współpracy, która jest elementem miękkiej siły i zdolności Europy jako podmiotu wyznaczającego światowe standardy. Współpraca z państwami trzecimi w dziedzinie szkolnictwa wyższego i badań naukowych musi opierać się na wspólnym rozumieniu i podzieleniu tych wartości i zasad promowanych na szczeblu europejskim i być zgodna z innymi strategicznymi interesami Unii, jak określono na konferencji w Marsylii w sprawie globalnego podejścia.
22. Pogłębiona współpraca europejska może przynosić korzyści w zakresie wspierania instytucji szkolnictwa wyższego oraz wyposażania naukowców, trenerów, studentów i kadry w narzędzia niezbędne do radzenia sobie z wyzwaniami zagrażającymi sprawiedliwej globalnej współpracy, takimi jak niesprawiedliwość, ingerencja zagraniczna i przeszkody w urzeczywistnieniu otwartej nauki. Konieczne jest również promowanie świadomego i niezależnego sposobu rozumienia partnerów z państw trzecich. Aby ugruntować status Unii Europejskiej jako bezpiecznego miejsca dla wolności badań naukowych i wartości demokratycznych, instytucje szkolnictwa wyższego powinny być wspierane poprzez programy europejskie i krajowe, przy pełnym poszanowaniu zasady doskonałości, tak by mogły gościć studentów, naukowców i pracowników akademickich, których wolność jest zagrożona.
23. Aby zwiększyć swoją konkurencyjność na szczeblu globalnym, instytucje szkolnictwa wyższego powinny być zachęcane do mobilizowania lokalnych lub regionalnych ekosystemów, i wzmacniania w ten sposób spójności terytorialnej, poprzez silne partnerstwa z organizacjami badawczymi, podmiotami sektora innowacji, podmiotami finansującymi i partnerami społeczno-gospodarczymi, a przy tym do wchodzenia w bliskie interakcje z organami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi. Z myślą o promowaniu różnorodności i doskonałości europejskich instytucji szkolnictwa wyższego na szczeblu globalnym, na szczeblu europejskim należy prowadzić dalsze prace i udzielać państwom członkowskim dalszego wsparcia w rozwijaniu polityk krajowych, na przykład poprzez inicjatywy na rzecz doskonałości oraz centra regionalne i lokalne.
24. Transnarodowa współpraca między europejskimi instytucjami szkolnictwa wyższego zwiększa ich atrakcyjność w oczach międzynarodowych studentów, naukowców i partnerów globalnych oraz poprawia jakość ofert edukacyjnych i potencjał w zakresie badań naukowych i innowacji. Istniejące programy europejskie, takie jak Erasmus, unijne instrumenty działań zewnętrznych i „Horyzont Europa” powinny być wykorzystywane – w zakresie przewidzianym w ich podstawach prawnych – do wspierania sojuszy instytucji szkolnictwa wyższego, takich jak „Uniwersytety Europejskie” i wspólnot wiedzy i innowacji, w rozwijaniu w ramach całego sektora szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji wspólnych działań i strategii umiędzynarodawiających, oraz powinny być poddawane ocenie zgodnie z ich odpowiednimi kryteriami oceny. Pomogłoby to tym soюзom w wyeksponowaniu się na arenie międzynarodowej, budowaniu międzynarodowych sieci z kluczowymi partnerami na całym świecie, wzmacnianiu zdolności partnerów w państwach trzecich oraz zwiększaniu międzynarodowej mobilności (przyjazdowej i wyjazdowej) studentów, naukowców, pracowników akademickich i kadry. Należy w pełni wykorzystać Globalną konwencję UNESCO z 2019 r. o uznawaniu kwalifikacji w szkolnictwie wyższym, ponieważ ułatwia ona międzynarodową mobilność studentów, a tym samym pozwala aktywować potencjał w zakresie umiędzynarodowienia europejskiego szkolnictwa wyższego. Wspólne europejskie wysiłki względem państw trzecich mogłyby ponadto, poprzez podejście „Drużyna Europy”, umożliwić dalsze propagowanie oferty europejskiego szkolnictwa wyższego i angażowanie się we wzajemnie korzystne działania na rzecz budowania zdolności.

Wzmacnianie odbudowy Europy i jej odpowiedzi na transformację cyfrową i ekologiczną

25. Należy nadal zachęcać instytucje szkolnictwa wyższego, by przekształcały wiedzę w umiejętności, kompetencje i innowacje. Takie przekształcanie może się odbywać – przy pełnym poszanowaniu wolności akademickiej – poprzez rozwijanie ścisłej współpracy z partnerami gospodarczymi, społecznymi i przemysłowymi w lokalnych i regionalnych ekosystemach badań naukowych i innowacji oraz poprzez ułatwianie mobilności międzysektorowej między instytucjami szkolnictwa wyższego a innymi partnerami, w szczególności w oparciu o strategię inteligentnej specjalizacji oraz Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) i wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI). Współpraca ta mogłaby być również niezwykle korzystna dla lokalnych przedsiębiorstw i MSP oraz dawać studentom, naukowcom, pracownikom akademickim, trenerom i kadrze możliwość odbywania szkoleń, np. dotyczących zarządzania własnością intelektualną, transferu wiedzy oraz w zakresie przedsiębiorczości, w tym dostępu do finansowania, na każdym etapie ich kariery zawodowej. Wszystkie rodzaje działań pracowników akademickich, prowadzone zarówno w środowisku akademickim, jak i poza nim, a dotyczące wszystkich misji instytucji szkolnictwa wyższego powinny być brane pod uwagę przy ocenie ich kariery. Instytucje szkolnictwa wyższego powinny również zwiększyć zdolność do prowadzenia interakcji ze swoimi ekosystemami poprzez dostarczanie niezbędnej wiedzy oraz niezbędnych umiejętności i kompetencji, zwłaszcza w strategicznych sektorach przemysłu, oraz poprzez wspieranie transferu wiedzy i technologii i tworzenie przedsiębiorstw typu spin-off.

26. Instytucje szkolnictwa wyższego mogłyby otrzymać wsparcie z myślą o usprawnieniu uczenia się skoncentrowanego na studencie i opartego na badaniach naukowych, którego celem jest zapewnienie studentom aktualnych kompetencji i umiejętności oraz aktualnej wiedzy, a także rozwijanie ich umiejętności i doświadczenia w zakresie badań. Ponadto studenci powinni być wspierani w pracy interdyscyplinarnej prowadzonej w ramach podejść opartych na wyzwaniach.
27. Instytucje szkolnictwa wyższego mogą odgrywać kluczową rolę w uczeniu się przez całe życie i w reagowaniu na transformację rynku pracy, poprzez otwarcie się na wszystkie kategorie osób uczących się i zwiększanie ich szans na zatrudnienie, m.in. w drodze zmiany i podnoszenia kwalifikacji. Z myślą o tym należy wspierać instytucje szkolnictwa wyższego w wykorzystywaniu cyfryzacji do wspierania innowacyjnych metod uczenia się i nauczania oraz w opracowywaniu i wdrażaniu elastycznych i dostosowanych do indywidualnych potrzeb ścieżek uczenia się, w tym, w stosownych przypadkach, krótszych kursów lub doświadczeń edukacyjnych, które mogą prowadzić do mikrokwalifikacji, bez podważania przy tym podstawowej zasady oferowania pełnych programów studiów. Aby rozwijać odpowiednie umiejętności, kompetencje, postawy i ducha przedsiębiorczości wśród osób uczących się, instytucje szkolnictwa wyższego powinny być zachęcane do współpracy ze swoimi ekosystemami, do promowania doświadczeń związanych z pracą, takich jak staże, przygotowanie zawodowe i wolontariat, oraz, w stosownych przypadkach, do dalszego rozwijania ścieżek przedsiębiorczości umożliwiających studentom realizację projektów w zakresie przedsiębiorczości w trakcie studiów.
28. Stanowiąc wyróżniający się atrybut jakości na szczeblu globalnym, instytucje szkolnictwa wyższego mają do odegrania kluczową rolę we wspieraniu transformacji ekologicznej i realizacji celów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym należy wspierać instytucje szkolnictwa wyższego w całej Europie we wprowadzaniu zrównoważonych i ekologicznych podejść z wykorzystaniem podejścia obejmującego całą instytucję w ramach, odpowiednio, ich misji, infrastruktury i operacji.
29. Aby sprostać transformacji ekologicznej, należy zachęcać instytucje szkolnictwa wyższego do rozwijania interdyscyplinarnej wiedzy, umiejętności i kompetencji, wspierania nabywania i wykorzystywania wiedzy na temat zrównoważoności przez wszystkie osoby uczące się i wszystkie społeczności oraz do włączania edukacji na rzecz zrównoważoności do programów nauczania we wszystkich odpowiednich sektorach. Instytucje te należy zachęcać do zlecenia i prowadzenia badań w oparciu o bazę wiedzy z zakresu zrównoważoności.
30. Jak pokazała pandemia COVID-19, technologie cyfrowe są potężnym narzędziem transformacji systemów szkolnictwa wyższego w Europie, z kolei instytucje szkolnictwa wyższego odgrywają zasadniczą rolę w zwiększaniu tempa transformacji cyfrowej w Europie.
31. Konieczne jest zapewnienie instytucjom szkolnictwa wyższego dużego stopnia konektywności oraz wysokowydajnych infrastruktury i usług cyfrowych, które powinny być w jak największym zakresie interoperacyjne i współdzielone w całej Europie oraz opierać się na normach europejskich ⁽³⁾ i wykorzystywać zaufane technologie zgodnie ze szczególnymi potrzebami instytucji szkolnictwa wyższego, takimi jak potrzeba zapewnienia bezpiecznych danych.
32. Przyspieszenie transformacji cyfrowej w Europie oznacza konieczność zapewnienia umiejętności cyfrowych i umiejętności korzystania z danych wszystkim studentom, trenerom, całej kadrze, wszystkim pracownikom akademickim i naukowcom oraz, w odpowiednich przypadkach, ogółowi społeczeństwa. Instytucje szkolnictwa wyższego mają do odegrania kluczową rolę w tym zakresie, jeśli chodzi o wyposażanie osób uczących się w nowe kompetencje cyfrowe, z uwzględnieniem ich elementu etycznego, w związku z takimi technologiami jak opieka nad danymi, sztuczna inteligencja, obliczenia wielkiej skali i cyberbezpieczeństwo, oraz jeśli chodzi o prowadzenie badań naukowych i innowacji.
33. Instytucje szkolnictwa wyższego, przy pełnym uznaniu wartości uczenia się opartego na kontakcie osobistym, powinny jednocześnie w pełni wykorzystywać środki cyfrowe w celu poprawy jakości doświadczenia edukacyjnego z perspektywy studentów, kadry, pracowników akademickich i naukowców oraz w celu przeciwdziałania nierównościom społecznym. Aby zniwelować przepaść cyfrową, należy wspierać inicjatywy zapewniające wszystkim równy dostęp do zindywidualizowanych możliwości uczenia się, wykorzystując na przykład nauczanie wirtualne lub hybrydowe w oddalonych miejscach uczenia się. Instytucjom szkolnictwa wyższego, zapewniającym wysokiej jakości, przyjazne dla użytkownika zasoby edukacyjne, takie jak kursy internetowe, należy towarzyszyć w ich wysiłkach na rzecz dzielenia się platformami i interoperacyjnymi narzędziami umożliwiającymi wymianę danych.

Pogłębianie poczucia przynależności do Europy w oparciu o wspólne wartości

34. Aby pogłębić poczucie przynależności europejskiej i promować nasz europejski styl życia, kluczowe znaczenie ma podtrzymywanie i ochrona europejskich wartości demokratycznych, wspieranie różnorodności, włączenia i równości płci oraz poprawa jakości i adekwatności szkolnictwa wyższego na rzecz umiejętności dostosowanych do przyszłych wyzwań. Instytucje szkolnictwa wyższego są autonomiczne, a jedną z głównych zasad ich misji i działalności jest wolność akademicka i naukowa.

⁽³⁾ Carretero Gomez, S., Vuorikari, R. i Punie, Y., *DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use* [Kompetencje cyfrowe dla obywateli – osiem poziomów biegłości i przykłady stosowania], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2017.

35. Należy wspierać instytucje szkolnictwa wyższego w ich wysiłkach służących ochronie edukacji i nauki przed dezinformacją, wspieraniu otwartej nauki i obronie wartości demokratycznych. W tym względzie instytucje szkolnictwa wyższego stanowią zabezpieczenie demokracji i podstawowe forum nauki obywatelskiej, przygotowując studentów do aktywnego obywatelstwa i zaangażowania publicznego.
36. Instytucje szkolnictwa wyższego mogą stymulować debatę publiczną za pomocą rzetelnych i wnikliwych informacji – zapewniając szerszy dostęp do publikacji i danych badawczych oraz organizując wydarzenia publiczne w celu rozpowszechniania i omawiania wyników badań. Instytucje szkolnictwa wyższego mogą odgrywać kluczową rolę w zwalczaniu zniekształcającego wykorzystywania badań naukowych i stanowić punkt styczny między edukacją, badaniami naukowymi, innowacjami, organami publicznymi i społeczeństwem obywatelskim. Instytucje szkolnictwa wyższego mogłyby jeszcze bardziej wzmocnić tę rolę i wykorzystać ją do bardziej systematycznej współpracy ze wszystkimi podmiotami społecznymi, w tym z publicznymi i prywatnymi innowatorami, regionalnymi i lokalnymi organami publicznymi – w tym szkołami, mediami, organizacjami popularyzującymi wiedzę, a także organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, takimi jak stowarzyszenia konsumentów, użytkowników lub pacjentów.
37. Instytucje szkolnictwa wyższego powinny zapewnić, aby studenci, pracownicy akademicy, naukowcy i kadra uczestniczyli w zarządzaniu nimi jako pełnoprawni członkowie i konstruktywni partnerzy społeczności szkolnictwa wyższego. W tym względzie studenci mogą być zaangażowani w mechanizmy podejmowania decyzji, m.in. w odniesieniu do programów nauczania, co stanowi jeden z aspektów podstawowych wartości akademickich oraz symbol demokracji i kultury dialogu w instytucjach szkolnictwa wyższego.
38. Instytucje szkolnictwa wyższego powinny być zachęcane do wysiłków na rzecz zapewnienia włączenia i sukcesu swoich studentów, pracowników akademickich, naukowców i kadry oraz na rzecz promowania równych szans, bez względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub przekonania, pochodzenie społeczne i ekonomiczne, zdrowie, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną, pochodzenie ze środowisk migracyjnych i położenie geograficzne, oraz wspierane w tych wysiłkach. W tym celu instytucje szkolnictwa wyższego powinny być wspierane w zapewnianiu dobrostanu wszystkich osób w zgodzie z zasadą dbania o większą różnorodność społeczną. W tym względzie należy zachęcać instytucje szkolnictwa wyższego, by docierały do grup niedostatecznie reprezentowanych, aby poprawić ich dostęp do szkolnictwa wyższego i pomóc im w kończeniu studiów, z należyтым uwzględnieniem studentów i młodych naukowców, na których studia i karierę zawodową silnie wpłynęła pandemia, a także tych pochodzących z obszarów wiejskich i oddalonych, takich jak regiony najbardziej oddalone.
39. Instytucje szkolnictwa wyższego powinny być wspierane w podejmowaniu odpowiednich działań w celu poprawy równowagi płci w organach studenckich i pracowniczych, w tym także w kontekście rozwoju kariery akademickiej, i powinny być zachęcane do podejmowania takich działań.
40. Instytucje szkolnictwa wyższego mogą korzystać z innowacyjnych narzędzi dydaktycznych i metod pedagogicznych, w tym narzędzi cyfrowych, aby oferować skoncentrowane na studencie podejście do uczenia się niezależnie od pochodzenia społeczno-ekonomicznego i środowiska uczenia się, z którego wywodzą się studenci. Aby zmniejszyć nierówności i promować osobiste osiągnięcia, instytucje szkolnictwa wyższego powinny być zachęcane do zapewniania poradnictwa i usług wsparcia dostosowanych do indywidualnych potrzeb, w szczególności osobom nowo przybyłym, stosownie do stylu i ścieżki uczenia się, a także pochodzenia społeczno-ekonomicznego poszczególnych osób uczących.

W SZCZEGÓLNOŚCI ZWRACA SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI, BY ZGODNIE ZE SWOIMI ODPowiedniami KOMPETENCJAMI I Z NALEŻYTYM POSZANOWANIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI WSPIERAŁY SOJUSZE INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO, TAKIE JAK „UNIwersYTETY EUROPEJSKIE”:

41. Należy nadal wspierać wszelkiego rodzaju sojusze instytucji szkolnictwa wyższego wszelkimi stosownymi i odpowiednimi środkami w celu ułatwienia współpracy prowadzonej z dbałością o wysoką jakość, doskonałość, oddziaływanie, włączenie i równowagę geograficzną, a także w celu identyfikowania przeszkód i rozwiązań, które mogą być wspólne dla wszystkich sojuszy. W szczególności, opierając się na wynikach śródkresowego przeglądu pierwszych sojuszy pilotażowych, należy dalej realizować inicjatywę „Uniwersytety Europejskie”. Umożliwiłoby to również grupowanie działań służące wymianie najlepszych praktyk w zakresie szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji oraz usług dla społeczeństwa.
42. W pierwszej kolejności należy zachęcać sojusze instytucji szkolnictwa wyższego do pełnego wykorzystania istniejących programów finansowania, a także narzędzi wspomagających na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, w celu zacieśnienia i pogłębienia współpracy.
43. W stosownych przypadkach i w ścisłej współpracy z organami krajowymi, sojuszami instytucji szkolnictwa wyższego i interesariuszami należy podjąć kroki w celu pokonania przeszkód utrudniających pogłębioną, długoterminową i elastyczną współpracę transnarodową oraz opracować zinstytucjonalizowane instrumenty współpracy w oparciu o dotychczasową wstępną dokładną ocenę konieczności, korzyści i wykonalności. Celem jest umożliwienie sojuszom, na zasadzie dobrowolności, prowadzenia wspólnych działań, podejmowania wspólnych decyzji strategicznych, testowania wspólnej rekrutacji, opracowywania wspólnych programów studiów lub łączenia zasobów, a także zdolności kadrowych, technicznych i w zakresie danych, edukacji, badań naukowych i innowacji.

44. Kładąc nacisk na wdrażanie europejskiego podejścia do zapewniania jakości wspólnych programów, należy podjąć dalsze kroki na rzecz uznawania wartości innowacyjnych transnarodowych doświadczeń edukacyjnych oraz zwiększenia widoczności, atrakcyjności i renomy – zarówno w Europie, jak i poza nią – takich wspólnych programów oferowanych przez sojusze instytucji szkolnictwa wyższego. Należy zbadać wspólne kryteria, które mogłyby doprowadzić do powstania potencjalnego europejskiego znaku jakości dla wspólnych programów. Następnie można by rozważyć ewentualne opracowanie i realizację, na zasadzie dobrowolności, na szczeblu krajowym, regionalnym lub instytucjonalnym, wspólnych dyplomów na wszystkich poziomach, w oparciu o wspomniane współtworzone kryteria europejskie, zgodnie z istniejącymi instrumentami procesu bolońskiego. Powinno się to odbywać się w ścisłej współpracy z organami krajowymi, sojuszami instytucji szkolnictwa wyższego i interesariuszami.
45. Wyniki tych wstępnych procesów, o których mowa w pkt 43 i 44, byłyby na każdym etapie przedstawiane Radzie do celów dalszych decyzji.
46. Należy umożliwić efektywne i skuteczne procesy zapewniania jakości na szczeblu krajowym, aby ułatwić stosowanie europejskiego podejścia do zapewniania jakości w odniesieniu do wspólnych programów, zgodnie z normami i wytycznymi zapewniania jakości w europejskim obszarze szkolnictwa wyższego, z uwzględnieniem tego, jak ważne są jakość, badania naukowe i zatrudnialność.
47. Aby umożliwić soюзom instytucji szkolnictwa wyższego osiągnięcie pełnego potencjału – poprzez zajęcie się kwestią kosztów finansowych współpracy transnarodowej dotyczących wszystkich misji tych sojuszy w perspektywie długoterminowej, należy podjąć kroki w kierunku bardziej trwałej, całościowej i zintegrowanej perspektywy unijnego finansowania. W związku z tym do 2024 r. Komisja w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i odpowiednimi interesariuszami powinna przetestować podejścia pilotażowe dotyczące możliwych rozwiązań, a następnie przedstawić Radzie sprawozdanie do celów dalszych decyzji.

W RAMACH DALSZYCH KROKÓW, Z NALEŻYTYM POSZANOWANIEM ZASAD POMOCNICZOŚCI I AUTONOMII INSTYTUCJONALNEJ, ORAZ ZGODNIE Z UWARUNKOWANIAMI KRAJOWYMI:

48. WZYWA Komisję i państwa członkowskie do promowania i ochrony podstawowych wartości akademickich, w tym wolności i uczciwości akademickiej, zgodnie z komunikatem ministerialnym z Rzymu z 2020 r. i deklaracją z Bonn o wolności badań naukowych.
49. ZWRACA SIĘ do Komisji i państw członkowskich, by we współpracy z odpowiednimi interesariuszami wspólnie podejmowały działania na rzecz tworzenia synergii między szkolnictwem wyższym, badaniami naukowymi i innowacjami – w kontekście struktur zarządzania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz europejską przestrzenią badawczą. Działania te powinny charakteryzować się rzeczywistą wartością dodaną na szczeblu europejskim i służyć realizacji wyżej wymienionych kluczowych celów, i powinny być prowadzone przez Komisję i, na zasadzie dobrowolności, państwa członkowskie – za pomocą wszelkich odpowiednich środków zgodnie z uwarunkowaniami krajowymi.
50. ZWRACA SIĘ do Komisji, by przedłożyła Radzie do połowy 2022 r., do informacji i do celów dalszych decyzji, plan działania dotyczący wspólnego zaprojektowania nowych instrumentów. Ten plan działania określałyby kluczowe etapy i zaangażowane grupy ekspertów. Przy realizacji kluczowych celów uwzględnione zostaną: działania wskazane w komunikacie Komisji w sprawie Europejskiej strategii na rzecz szkół wyższych, rezolucja Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) oraz odpowiednie działania wskazane w programie polityki w zakresie europejskiej przestrzeni badawczej na lata 2022–2024 załączonym do konkluzji Rady w sprawie przyszłego zarządzania europejską przestrzenią badawczą (EPB), a także wartości i zasady określone w zaleceniu Rady w sprawie Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie.
51. ZWRACA SIĘ do Komisji, państw członkowskich i interesariuszy, by angażowały się w ściślejszą współpracę w celu realizacji tych synergii, w oparciu o istniejące struktury zarządzania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz europejską przestrzenią badawczą, w ścisłej synergii z europejskim obszarem szkolnictwa wyższego, oraz poprzez wykorzystanie najlepszych praktyk instytucji szkolnictwa wyższego. W tym kontekście w stosownych przypadkach można rozważyć organizowanie wspólnych posiedzeń dyrektorów generalnych odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe i Komitetu Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji (ERAC), o jasno określonych tematach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i z myślą o wspólnym celu.

52. ZWRACA SIĘ do Komisji i państw członkowskich, by pracowały na rzecz realizacji tych kluczowych celów w drodze ścisłej współpracy z unijnymi i międzynarodowymi organizacjami patronackimi lub innymi odpowiednimi organizacjami, które są istotne na szczeblu UE, i z przedstawicielami interesariuszy, takimi jak: instytucje szkolnictwa wyższego, w tym sojusze europejskich instytucji szkolnictwa wyższego, stowarzyszenia studentów, agencje ds. zapewniania jakości, organizacje badawczo-technologiczne, przedsiębiorstwa prowadzące intensywną działalność badawczą i innowacyjną, w tym MŚP, indywidualni naukowcy i innowatorzy, infrastruktury badawcze, organizacje finansujące badania naukowe i innowacje oraz akademie nauk. Można rozważyć organizację regularnych spotkań, takich jak Forum Uniwersytetów na rzecz Przyszłości Europy, pozwalających omawiać wdrażanie strategii i sprzyjających wymianie dobrych praktyk. Wyniki wspomnianego forum powinny inspirować dalszy rozwój i dalsze prace odpowiednich grup strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz europejskiej przestrzeni badawczej, w synergii z europejskim obszarem szkolnictwa wyższego.
53. ZWRACA SIĘ do państw członkowskich o wykorzystywanie wielostronnych wymian poglądów przy wsparciu Komisji, by sprzyjać wymianie dobrych praktyk i partnerskiemu uczeniu się od innych państw członkowskich.
54. ODNOTOWUJE zamiar Komisji, by zracjonalizować narzędzia monitorowania szkolnictwa wyższego. Mogłoby to zwiększyć ich potencjał i znaczenie dla decydentów, instytucji szkolnictwa wyższego, studentów i naukowców, bez zwiększania obciążeń administracyjnych dla państw członkowskich lub instytucji szkolnictwa wyższego, z myślą o zapewnieniu informacji o postępach we wdrażaniu europejskiej strategii na rzecz wzmocnienia pozycji instytucji szkolnictwa wyższego oraz wspomoczeniu państw członkowskich pragnących rozwijać działania w oparciu o rzetelne dowody i dane. Udział państw członkowskich w tym procesie jest dobrowolny. PROPONUJE oparcie dalszych dyskusji na analizie potencjalnych odpowiednich narzędzi monitorowania i ich ram prawnych. PODKREŚLA, że zadanie to powinno być realizowane w synergii z procesem koordynacji i monitorowania polityki EPB, obejmującym panel monitorujący postępy EPB.
55. ZWRACA SIĘ do Komisji o regularne dostarczanie państwom członkowskim aktualnych informacji na temat postępów we wdrażaniu wyżej wymienionych działań oraz o przedstawienie w 2025 r. odnośnego kompleksowego przeglądu w całościowym sprawozdaniu Komisji dotyczącym europejskiego obszaru edukacji, również z uwzględnieniem postępów w realizacji europejskiej przestrzeni badawczej.
-

ZAŁĄCZNIK

Tło polityczne**Rada Europejska**

- Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 14 grudnia 2017 r. (EUCO 19/1/17 REV 1)

Rada Unii Europejskiej

- Zalecenie Rady (UE) 2021/2122 z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie (Dz.U. L 431 z 2.12.2021, s. 1)
- Konkluzje Rady w sprawie przyszłego zarządzania Europejską Przestrzenią Badawczą (EPB) (14308/21, 26 listopada 2021 r.)
- Konkluzje Rady w sprawie globalnego podejścia do badań naukowych i innowacji – strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie (12301/21, 28 września 2021 r.)
- Konkluzje Rady w sprawie inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” – łączenie szkolnictwa wyższego, badań, innowacji i społeczeństwa: ku nowemu wymiarowi europejskiego szkolnictwa wyższego (Dz.U. C 221 z 10.6.2021, s. 14)
- Konkluzje Rady pt. „Pogłębienie europejskiej przestrzeni badawczej: zapewnić naukowcom atrakcyjne i stabilne ścieżki kariery i warunki pracy oraz urzeczywistnić cyrkulację talentów” (9138/21, 28 maja 2021 r.)
- Rezolucja Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) (Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1)
- Konkluzje Rady w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej (13567/20, 1 grudnia 2020 r.)
- Zalecenie Rady z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie propagowania automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą (Dz.U. C 444 z 10.12.2018, s. 1.)
- Konkluzje Rady w sprawie kroków ku urzeczywistnieniu wizji europejskiego obszaru edukacji (Dz.U. C 195 z 7.6.2018, s. 7)
- Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie promowania wspólnych wartości, edukacji włączającej i europejskiego wymiaru nauczania (Dz.U. C 195 z 7.6.2018, s. 1)

Komisja Europejska

- Przeciwdziałanie zagranicznym ingerencjom w badania naukowe i innowacje (SWD(2022) 12 final)
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie Europejskiej strategii na rzecz szkół wyższych (COM(2022) 16 final)
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Globalne podejście do badań naukowych i innowacji. Strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie” (COM(2021) 252 final/2)
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowa europejska przestrzeń badawcza na rzecz badań naukowych i innowacji” (COM(2020) 628 final)
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r. (COM(2020) 625 final)
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności” (COM(2020) 274 final)

Komisja Europejska i Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa

- Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego „Strategia Global Gateway” (JOIN(2021) 30 final)

Deklaracje

- Komunikat ministerialny z Rzymu (19 listopada 2020 r.)
  - Deklaracja z Bonn o wolności badań naukowych (20 października 2020 r.)
-